

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4021/21
10.8.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Обрадовић, председника већа, Сање Пејовић и Ловорке Стојнов, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ул. ..., ул. ..., чији је пуномоћник Мишо Добријевић, адвокат из Београда, ул. Шпанских бораца бр.48/1, против туженог “EUROBANK” а.д. Београд из Београда, ул. Вука Караџића бр.10, чији је пуномоћник Ана Лазаревић, адвокат из Београда, ул. Интернационалних бригада бр.69, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 24645/15 од 16.10.2018. године, у седници већа одржаној дана 10.8.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 24645/15 од 16.10.2018. године у ставу првом и шестом изреке пресуде и у том делу жалбе тужиоца и туженог **ОДБИЈАЈУ** као неосноване.

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 24645/15 од 16.10.2018. године у ставу другом, трећем, четвртном, петом и седмом изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење у том делу.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 24645/15 од 16.10.2018. године, ставом првим изреке, утврђено је да је део члана 2 Одељак “Камата” уговора о стамбеном кредиту МЛ 1727/07, закљученог 26.7.2007. године између тужиоца АА и туженог “Eurobank” а.д. Београд, који гласи: “Банка задржава право промене каматне стопе, тј. банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору, без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике који регулишу висину и начин обрачуна камате” апсолутна ништава одредба уговора.

Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу по основу стицања без основа, услед једностране промене каматне стопе, плати износе ближе наведене у изреци пресуде, са законском затезном каматом на сваки од појединачних износа, за период ближе назначен у изреци.

Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу, на име стицања без основа, по основу разлике у курсу, исплати износе ближе одређене у изреци пресуде, са законском затезном каматом на сваки појединачни износ, за период ближе наведен у изреци.

Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу исплати износ од 661,35 CHF, на име неосноване наплате накнаде на име обраде, одобрења и администрирања кредита са законском затезном каматом која се плаћа на валуту швајцарски франак почев од 26.7.2007. године до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име неосноване провизије за праћење кредита исплати новчане износе са законском затезном каматом на сваки појединачни износ, ближе одређено истим ставом изреке.

Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе туженог да на основу уговора о стамбеном кредиту бр. МЛ 1727/07 закљученог 26.7.2007. године између тужене као даваоца кредита и тужиоца, као корисника кредита, умањи износ преосталог неотплаћеног дела главнице кредита за износ од 2.346,450 CHF, те да у складу са тим сачини нови план отплате кредита и изда га тужиоцу.

Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 175.380,00 динара.

Против наведене пресуде и то одлуке из става четвртог, петог, шестог и седмог изреке жалбу је благовремено изјавио тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, а тужени против одлуке из става првог, другог, трећег и седмог изреке, такође из свих законских разлога.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаним одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр.72/11 са изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да су жалбе тужиоца и туженог делимично основане.

Уговором о стамбеном кредиту бр. МЛ 1727/07 од 26.7.2007. године, закљученим између тужиоца и туженог, чланом 1 је предвиђено да банка клијенту, овде тужиоцу, одобрава кредит у динарској противвредности од 132.270,70 CHF по куповном курсу банке, важећем на дан пуштања кредита у течај. Чланом 2 став 1 овог

уговора уговорено је да се кредит одобрава кориснику на рок од 346 месеци, при чему први ануитет доспева 31.8.2007. године и истим чланом је дефинисано да се обрачун и плаћање ануитета утврђених у плану отплате у ЦХФ врши у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате. Истим чланом 2, поднаслов "Камата", ставом 1, предвиђено је да на износ средстава одобреног кредита банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи, која у моменту закључења уговора износи тромесечни СНФ ЛИБОР + 2% на годишњем нивоу, а ставом 3 истог поднаслова предвиђено је да банка задржава право промене каматне стопе, тј. да банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита, по овом уговору, без закључења посебног анекса, мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке који регулишу висину и начин обрачуна камате. Ставом 6 истог поднаслова наведено је да камату, у складу са обрачуном из претходног става, корисник кредита плаћа банци кроз месечне ануитете отплате кредита у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате, а чланом 6 став 1 тачка 2 уговора, уговорено је да пре пуштања кредита у течај корисник плати банци провизију по средњем курсу банке у износу од 0,50% од износа одобреног кредита, на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрења и администрирања кредита, док је тачком 5 истог члана уговорено да се корисник кредита обавезује да плати банци провизију за праћење кредита у висини од 0,15% на остатак главног дуга, по средњем курсу НБС једном годишње, до коначне отплате кредита, а све према плану отплате, који је саставни део уговора.

На основу допунског налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке и његових писаних изјашњења, првостепени суд је утврдио да је банка тужиоцу, као кориснику кредита, мењала, односно усклађивала каматну стопу са новим вредностима тромесечног СНФ ЛИБОРА, али је такође повећавала фиксно уговорени део каматне стопе, односно своју маржу. Током периода од 26.7.2007. године до 1.3.2015. године, тужена је од тужиоца, на основу повећања каматне стопе, наплатила укупан износ средстава од 415.744,68 динара. Разлика између стања дуга по иницијалном плану отплате (да није било повећања марже) и стања дуга по актуелном плану отплате на дан 1.3.2015. године, износи 2.346,50 СНФ. Износ који је тужена од тужиоца наплатила на основу разлике у курсевима, имајући у виду да је кредит пуштен у течај по куповном курсу банке, а ануитети су наплаћивани по средњем курсу у периоду од 26.7.2007. године до 1.3.2015. године, износи укупно 67.120,54 динара. Тужена је на основу одредбе члана 6 уговора на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрења и администрирања кредита од тужиоца наплатила провизију у висини од 0,50% укупног износа кредита, што износи 661,35 СНФ, што у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате 2.8.2007. године износи 32.296,35 динара.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је одредбом члана 2 предметног уговора у одељку "Камата" каматна стопа учињена зависном од једностраног тумачења тужене, чиме је посредно тужена на себе преузела право да у сваком моменту одређује (повећава) висину каматне стопе, због чега је првостепени суд оценио да је ништава одредба члана 2, одељак "Камата", уговора о стамбеном кредиту од 26.7.2007. године, у смислу одредбе члана 46, 47, 50 и 103 Закона о облигационим односима, као и да је наведена одредба уговора противна одредбама

члана 11, 12 и 21 ЗОО, јер је нарушено начело равноправности страна у облигационом односу, те је начело добрих пословних обичаја и добре пословне праксе.

Налазећи да је претходно дефинисана иницијална каматна стопа у време закључења уговора, првостепени суд је оценио да уговор може да опстане и без ништаве одредбе којом је банка за себе уговорила право да актима своје пословне политике мења каматну стопу, па је првостепени суд одлучио као у ставу првом изреке пресуде, сходно одредби члана 105 став 1 Закона о облигационим односима.

С обзиром на ништавост спорне одредбе уговора првостепени суд је на основу члана 104 у вези члана 210 и 214 ЗОО обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 415.744,68 динара, са законском затезном каматом од дана исплате сваке месечне рате кредита, који износ је досуђен према налазу судског вештака економско-финансијске струке, па је одлучено као у ставу другом изреке пресуде.

Првостепени суд је такође оценио да су ништаве одредбе предметног уговора које предвиђају да се кредит пушта у течај по куповном курсу, а да се ануитети плаћају по средњем курсу, што је првостепени суд ценио као претходно питање, налазећи да је у овом делу уговора банка уговорила повољнији курс за своје обавеза од оног по којем прима испуњење обавезе друге уговорне стране, а што није у сагласности са начелом савесности и поштења, па је применом одредбе члана 104 у вези члана 210 и 214 ЗОО обавезао тужену да тужицу исплати износ од 67.120,54 динара са законском затезном каматом од дана исплате сваке месечне рате кредите, који износ је досуђен према налазу судског вештака економско-финансијске струке и одлучено је као у ставу трећем изреке пресуде.

Одлучујући о захтеву тужиоца за накнаду износа од стране тужене због неосновано наплаћене накнаде на име обраде кредита, те исплату тражених износа неотплаћених на име провизије на име плаћања кредита, првостепени суд је оценио да би тужилац, сходно одредби члана 104, 210 и 214 ЗОО имао право на повраћај датог на име трошкова обраде кредитног захтева, налазећи да банка није пружила туженом као кориснику кредита јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, нити у вези висине провизије за праћење кредита, због чега банка није имала право да на наведени начин наплати трошкове. Међутим, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев у овом делу неоснован, налазећи да је тужбеним захтевом тужилац тражио обавезивање туженог на враћање износа од 661,35 CHF у динарској противвредности према курсу на дан исплате, а наведени трошкови су наплаћени у динарској противвредности по курсу на дан 02.08.2007. године, из ког разлога првостепени суд није могао да усвоји захтев опредељен у предметној валути, те је одлучио као у ставу четвртом изреке пресуде.

Одлучујући о захтеву тужиоца за повраћај износа наплаћених на име провизије за праћење кредита, првостепени суд је одлучио применом правила о терету доказивања из члана 231 ЗПП, налазећи да се вештак није изјаснио колики су износи наплаћени од тужиоца по том основу и када су наплаћени, а на тужиоцу је био терет доказивања чињеница на које се позива, па је одлучено као у ставу петом изреке пресуде.

Одлучујући о тужбеном захтеву који се односи на обавезивање туженог да умањи износ преосталог неотплаћеног дела главнице, те да у складу с тим сачини нов план отплате кредита, првостепени суд је оценио да суд није овлашћен да уређује однос између уговорних страна, већ да је само клијент овлашћен да своје право остварује кроз институт накнаде штете, због чега је одбио тужбени захтев у овом делу и одлучио као у ставу шестом изреке побијане пресуде.

Правилно је првостепени суд применио материјално право и утврдио да је ништава одредба спорног уговора о кредиту којом је уговорена примена променљиве каматне стопе у складу са актима пословне политике банке, садржана у члану 2 Одељка “камата”. Наиме, овакве одредбе о променљивој каматној стопи у складу са активном пословном политиком банке даје овлашћење туженој банци да једнострано мења висину каматне стопе, без сагласности тужиоца, као корисника кредита, па је уговорена обавеза у том делу неодредива, што је основ за утврђење ништавости сходно одредби члана 46 и 47 Закона о облигационим односима. Тужилац ни на који начин није могао утицати нити знати по којим критеријумима је банка мењала висину каматне стопе, поготово када се има у виду да су уговори о кредиту по природи формуларни уговори који се закључују безусловним прихватањем унапред прописане садржине уговора, без могућности корисника кредита да учествује у одређивању те садржине, па је на овај начин банка искористила своју надмоћну економску позицију у односу на тужиоца, будући да су му наметнути неприлични услови уговарања. Спорном уговорном одредбом вишеструко су повређена основна начела облигационог права и то начело равноправности уговорних страна (члан 11 ЗОО), начело савесности и поштења (члан 12 ЗОО), начело једнаке вредности узајамних давања (члан 15 ЗОО), као и начело добрих пословних обичаја (члан 21 ЗОО). Како је првостепени суд оценио да су спорне одредбе уговора ништаве јер су противне принудним прописима и јавном поретку и добрим обичајима, сходно одредби члана 103 ЗОО, то је правилно утврдио ништавост спорних одредби, али не и самог уговора, сходно одредби члана 105 став 1 ЗОО, јер оне нису биле одлучујуће побуде за закључење уговора и уговор може без њих опстати.

Правилно је првостепени суд, ставом шестим изреке пресуде, одбио тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд обавезе туженог да на основу предметног уговора о стамбеном кредиту умањи износ преосталог неотплаћеног дела главнице кредита за износ од 2.346,450 CHF, те да у складу са тим сачини нови план отплате кредита и изда га тужиоцу. Ово из разлога што је суд овлашћен да утврди ништавост уговора или појединих одредаба уговора, да отклони последице настале у имовини клијента и банке, али не и да након тога изнова уређује однос између уговорних страна. Ово стога што је уређивање уговорних односа између парничних страна у њиховој диспозицији, сагласно начелу о аутономији воље прописаном у одредби члана 10 Закона о облигационим односима, због чега су неосновани наводи жалбе тужиоца да је суд надлежан и овлашћен да уређује однос између тужиоца и тужене у вези новог плана отплате кредита.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд у Београду је одлучио као у ставу првом изреке применом одредбе члана 390 ЗПП, јер у овом делу нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда

одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, с обзиром да је изрека пресуде у означеном делу разумљива, а дати разлози о битним чињеницама јасни и потпуни.

Међутим, одлучујући ставом четвртим о захтеву тужиоца да се обавезе тужени да му исплати износ од 661,35 цхф на име неосноване наплате накнаде на име обраде, одобрења и администрирања кредита са законском затезном каматом, а у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, првостепени суд није дао јасне разлоге за своју одлуку, чиме је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, због чега је у овом делу пресуда морала бити укинута. Наиме, правилно је првостепени суд оценио да би сходно члану 104, 210 и 214 ЗОО тужилац имао право на повраћај датог на име трошкова обраде кредитног захтева са каматом почев од дана стицања, па су нејасни разлози због којих је одбио тужбени захтев у овом делу. Одредбом члана 395 Закона о облигационим односима и члана 34 Закона о девизном пословању, прописано је да ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути, њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе. Како је тужиочева обавеза плаћања накнаде за обраду кредитног захтева који је плаћен туженој банци означен као износ у валути цхф у динарској противвредности, то тужилац може основано захтевати враћање у истој валути, али са исплатом у динарској противвредности на дан плаћања, како је и постављен тужбени захтев. Стога ће првостепени суд у поновном поступку поново ценити основаност тужбеног захтева у овом делу.

Такође, одлучујући о тужбеном захтеву тужиоца да се обавезе тужени да на име стицања без основа услед једностране промене каматне стопе и на име стицања без основа по основу разлике у курсу исплати износе ближе наведене у ставу другом и трећем изреке побијане пресуде, као и у делу одлуке из става петог изреке којим је одбијен захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име неосноване наплате провизије за праћење кредита плати ближе наведене износе са каматом, првостепени суд није дао јасне разлоге за своју одлуку, а дати разлози су контрадикторни, чиме је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, због чега је у овом делу пресуда морала бити укинута.

Наиме, основано се жалбом туженог указује да првостепени суд није имао у виду примену одлуке НБС (“Службени гласник РС” бр. 21/2015 од 25.02.2015. године), на основу које је према налазу судског вештака тужени извршио умањење главнице кредита тужицу за износ од 10.030,51 цхф, а што се може видети из изјашњења вештака од 14.05.2018. године. Имајући у виду напред наведено, првостепени суд је пропустио да оцени да ли је банка на овај начин елиминисала ефекат промене каматне стопе, која је одредба уговора правилно оцењена као ништава. С друге стране, имајући у виду наведено изјашњење судског вештака Љубише Ристића од 14.05.2018. године, остало је нејасно по ком основу је учињено умањење главнице по обрачуну туженог дана 25.05.2015. године, тј. да ли је тиме елиминисан ефекат повећања каматне стопе или ефекат наплаћеног више због разлике у курсу, због чега је одлука у ставу трећем изреке такође морала бити укинута. Стога ће у поновном поступку првостепени суд отклонити учињену битну повреду поступка и утврдити све околности од значаја за одлуку о основаности тужбеног захтев у укинutom делу.

Такође се основано жалбом тужиоца указује да је нејасно из којих разлога је одбијен захтев тужиоца за накнаду неосновано наплаћене провизије за плаћање кредита. Наиме, првостепени суд је, ставом петим изреке, одбио захтев за повраћај износа наплаћених на име провизије за праћење кредита, одлучивши применом правила о терету доказивања, налазећи да се вештак није изјаснио колики су износи наплаћени од тужиоца по том основу и када су наплаћени, а што је у супротности са стањем у списима предмета, јер је вештак у изјашњењу од 04.08.2017. године навео, на страни осам основног налаза и мишљења од 03.11.2016. године, да је тужена наплатила на име годишње накнаде за праћење кредита укупно 72.647,76 динара, односно 951,28 цфх. Стога ће првостепени суд у поновном поступку поново ценити изведене доказе и оценити основаност тужбеног захтев у наведеном делу. За одлуку коју донесе изложиће разлоге о битним чињеницама и доказе из којих те чињенице утврђује, као и прописе на којима одлуку заснива.

Како одлука о трошковима поступка зависи од коначног исхода спора, то је у смислу одредбе члана 165 став 3 ЗПП и она морала да буде укинута.

На основу изложеног, применом одребе члана 390 ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке, а применом члана 391 став 1 ЗПП као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа-судија
Весна Обрадовић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић